Oznaka poročila: ARRS-RPROJ-ZP-2011-1/59

ZAKLJUČNO POROČILO O REZULTATIH RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

A. PODATKI O RAZISKOVALNEM PROJEKTU

1. Osnovni podatki o raziskovalnem projektu

Šifra projekta	J5-0269
Naslov projekta	Nadzorovanje in kaznovanje v informacijski družbi: kibernetska kriminaliteta in nadzorstveni učinki informacijske tehnologije
Vodja projekta	6979 Renata Salecl
Tip projekta	J Temeljni projekt
Obseg raziskovalnih ur	5.310
Cenovni razred	B
Trajanje projekta	02.2008 - 01.2011
Nosilna raziskovalna organizacija	504 Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani
Raziskovalne organizacije - soizvajalke	
Družbeno-ekonomski cilj	13. Splošni napredek znanja - RiR financiran iz drugih virov (ne iz splošnih univerzitetnih fondov - SUF)

1.1. Družbeno-ekonomski cilj[1]

Šifra	13.05
Naziv	Družbene vede - RiR financiran iz drugih virov (ne iz SUF)

2. Sofinancerji[2]

1.	Naziv	
	Naslov	
2.	Naziv	
	Naslov	
3.	Naziv	
	Naslov	

B. REZULTATI IN DOSEŽKI RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

3. Poročilo o realizaciji programa raziskovalnega projekta[3]

Raziskovanje je v prvem letu (2008) potekalo na teoretično-kriminološki ravni, kar pomeni, da so se prispevki raziskovalcev pri raziskovalnem projektu nanašali na analizo različnih poti vplivanja IT na akterje kazenskopravnega sistema: (a) organe pregona (organizacijske spremembe v obliki e-policije, evidentiranje in analize kriminalitete, novih oblike sledenja in pomen digitalne forenzike), (b) kazenska sodišča (učinki na organizacijsko kazensko pravo, pravno informatizacijo, dokazno kazensko pravo) in (c) organe izvrševanja kazenskih sankcij (oblike nadomeščanja kazni zapora s pomočjo rešitev IT).

Na začetku raziskovalnega projekta smo izhajali iz fenomenologije kibernetske kriminalitete in vplivov IT na kazenskopravne rešitve proučene v tujih raziskavah in preteklih raziskavah nosilne RO (tj. raziskave Računalniška/kibernetska kriminaliteta v Sloveniji iz l. 2006 in Kiber kriminaliteta – pojav novih kaznivih dejanj iz l. 2007). Glede na osredotočanje na nad-pravne implikacije IT za kazenskopravni sistem in družbeno nadzorovanje smo izhajali iz celote multidisciplinarnih ugotovitev sociooloških, kulturoloških, medijskih, kriminoloških in penoloških znanstvenih študij o učinkih IT.

Vsebinsko se ugotovljeni rezultati nanašajo na kulturne spremembe, ki se ne odražajo neposredno v pravnih aktih, temveč v »tihem tkanju« kazenskopravnega sistema v delovanju:

(a) organov pregona: poudarek je bil na računalniški forenziki in zato smo vzpostavili stike s tujimi partnerji. S podjetjem Cybex iz Barcelone smo podpisali deklaracijo o sodelovanju in v l. 2008 začeli partnerstvo na projektu financiranem s strani Evropske komisije »Electronic Newsletter on the Fight Against Cybercrime« (ENAC);

(b) kazenskih sodišč: proučili smo, kako se učinki IT kažejo v spremenjeni dokazni vrednosti računalniških forenzičnih dokazov, v poslovanju sodišč in v informatizaciji postopkov odločanja;

(c) organov za izvrševanje kazenskih sankcij: pojavljajo se nove rešitve, kot so na primer elektronske zapestnice in že l. 2008 smo opozorili na pasti prevelikega zanašanja na tehnologijo, kasneje pa to bolj izčrpno proučili v monografiji »Kriminaliteta in tehnnologija« (več o njej v nadaljevanju).

Izsledke raziskovanja prvega leta so člani raziskovalne skupine predstavili na tujih znanstvenih kongresih:

1. ZAVRŠNIK, Aleš. Virtual child pornography: substantive criminal law challenges : [vabljeno predavanje na konferenci] The First International Conference on Security, Privacy and Confidentiality Issues in Cyberlaw, Kairo, 2.-4. junij 2008. Kairo, 2008. [COBISS.SI-ID 1195342];
2. ZAVRŠNIK, Aleš. Vienna Core Group, Praga, 23.-24. jul. 2008. Criminal law interventions in cyberspace : cases of cyber warfare and cyber terrorism: [vabljeno predavanje na mednarodni konferenci]: Lex Informatica, [organizator] Vienna Core Group, Pravna fakulteta Karlove univerze v Pragi, 23. - 24. jul. 2008. Praga, 2008. [COBISS.SI-ID 1210190];
3. ZAVRŠNIK, Aleš. Vienna Core Group, Praga, 23.-24. jul. 2008. Data retention in Slovenia: [vabljeno predavanje na mednarodni konferenci]: Lex Informatica, [organizator] Vienna Core Group, Pravna fakulteta Karlove univerze v Pragi, 23. - 24. jul. 2008. Praga, 2008. [COBISS.SI-ID 1209934];
4. ZAVRŠNIK, Aleš. European Society of Criminology, Edinburgh, 2008. Cyber crime and control effects of the information technology: [predavanje na konferenci] VIII Annual Conference "Criminology in the public sphere": European Society of Criminology. Edinburgh, 2008. [COBISS.SI-ID 1210446];
5. ZAVRŠNIK, Aleš. ITU Regional Sybersecurity Forum for Europe and CIS, Sofia, Bulgaria, 07-09 October 2008. Criminal justice system's interventions to cybersecurity threats: panacea or Pandor's box?: [vabljeno predavanje na ITU Forumu o kibernetski varnosti v Evropi in Commonwealthu], Sofija, 7.-9. oktober 2008. Sofija, 2008. [COBISS.SI-ID 1213774].

Rezultati so bili l. 2008 predstavljeni tudi na domači konferenci: ZAVRŠNIK, Aleš. Uporaba IT v kazenskopravnem odzivanju na kriminaliteto: panaceja ali pandorina skrinjica?. V: KEŽMAH, Boštjan (ur.), KEŽMAH, Urška (ur.). Informatika in pravo: zbornik vabljenih predavanj četrte konference. Maribor: Pravna fakulteta: CEPRIS, 2008, 2008, str. 4-5. [COBISS.SI-ID 1192014].

Izmed znanstvenih objav v tujini je prva objava v znanstveni monografiji v češkem jeziku ZAVRŠNIK, Aleš. Definiční problémy a kriminologická specifika kyberzločinu. V: GŘIVNA, Tomáš (ur.), POLČÁK, Radim (ur.). Kyberkriminalita a právo. Praha: Auditorium, 2008, str. 26-48. [COBISS.SI-ID 1226830].

Izsledki, povezani s pretiranim varnostnim refleksom na kibernetsko kriminaliteto, ki utegne uničiti internet, so bili zanimivi za širšo javnost. Zato smo jih objavili v Delu, priloga Znanost: ZAVRŠNIK, Aleš. Bo internet uničila (naša) skrb za varnost?. Delo (Ljubl.), 6. nov. 2008, str. 19. [COBISS.SI-ID 1216846]. Tovrstne objave o reakciji kazenskopravnega sistema na kibernetsko kriminaliteto so zasledovale cilj senzibilizirati splošno javnost na probleme IT in kibernetske kriminalitete.

Raziskovanje se je v letu 2009 osredotočilo na vplive informacijske tehnologije (IT) na delovanje kazenskopravnega sistema, tj. na organe pregona (policijsko preiskovanje in delovanje tožilstev) in kazenskih sodišč, kjer smo se osredotočili na pomen, vlogo in dokaznopravni status računalniške (digitalne) forenzike, ter izbrane kazenske materialne in procesne vidike kibernetske kriminalitete.

Danes so aktivnosti posameznikov, gospodarskih družb in javne uprave digitalno sledljive bolj kot kdorkoli doslej, ker uporabljamo mobilne telefone in internet (prometni podatki se obvezno hranijo), GPS naprave, videonadzoruje se cestni promet in javne površine v mestih, plačujemo z »elektronskim denarjem«, finančne transakcije so izvedene po digitalnih mrežah itn. Zato je bilo potrebno ovrednotiti glavni vpliv, ki ga ima IT na delovanje kazenskopravnega sistema, tj. kako se spreminjajo dokazi, ki so vedno pogosteje v digitalni obliki. Ker manipulacija z elektronskimi podatki izpolnjuje (pogosto) tudi znake kibernetskih kaznivih dejanj, smo analizirali tudi kibernetsko kriminaliteto. Glede teh dveh osrednjih tem raziskovanja, digitalne forenzike in kibernetske kriminalitete, smo vzpostavili stike s tujimi in domačimi organizacijami, da bi združili vse relevantne deležnike, in sicer s forenzičnim podjetjem Cybex iz Barcelone in Inštitutom za forenziko informacijskih tehnologij iz Ljubljane.

S podjetjem *Cybex* iz Barcelone smo v l. 2009 sodelovali kot partnerji na evropskem raziskovalnem projektu (v pristojnosti *DG Justice, Freedom and Security*) o elektronskem časopisu o boju zoper kibernetsko kriminaliteto (»Electronic Newsletter on the Fight Against Cybercrime«). Oblikovana je bila baza naslovnikov in distribuiran časopis, član dr. Završnik pa je objavil prispevek v tem časopisu »La intervencion del sistema de justicia penal en las amenzas a la ciberseguridad: "panacea o caja de Pandora"«, dec. 2008, no. 44 [COBISS.SI-ID 1253710].

Z *Inštitutom za forenziko informacijskih tehnologij* iz Ljubljane smo 4. junija 2009 izvedli konferenco »Kibernetska kriminaliteta in digitalna forenzika« na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani. Vodja programskega in organizacijskega odbora konference je bil član raziskovalne skupine dr. Aleš Završnik. Celodnevna znanstvena konferenca je potekala v slovenskem in angleškem jeziku s tujimi predavatelji iz Velike Britanje in Madžarske (med njimi profesor David Wall, ustanovitelj posebnega *Cyberlaw Research Unit* na Univerzi v Leedsu). Konference se je udeležilo 14 referentov in 130 slušateljev (državni tožilci, kriminalisti in kazenski sodniki, predstavniki podjetij, ki se ukvarjajo z internetno in digitalno forenziko, informacijski varnostni inženirji bank in zavarovalnic). Konferenca je bila medijsko predstavljena v pravnem tedniku Pravna praksa, znanstveni reviji Revija za kriminalistiko in kriminologijo, v Sodnikovem informatorju in na spletnih straneh relevantnih fakultet Univerze v Ljubljani in Univerze v Mariboru. Omogočila je desiminacijo znanja med akterje kazenskopravnega sistema, informacijske varnostne inženirje in med študente prava in varnostnih ved. Zbrali so se vsi slovenski deležniki odzivanja na kibernetsko kriminaliteto: predstavniki več fakultet, Agencije za pošto in elektronske komunikacije, odvetnikov, informacijskega pooblaščenca, policistov forenzikov, sodnih izvedencev in digitalnih forenzičnih podjetij. Program konference je dostopen na URL: http://www.inst-krim.si/teaching.php?go=7.2.3; Predavanja dostopna na URL: http://videolectures.net/kkdf09_ljubljana/.

Mednarodno sodelovanje je potekalo v l. 2009 z *Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrecht* v Freiburgu i. Br., Nemčija, ki je člana skupine dr. Završnika financiralo na 3-mesečnem podoktorskem usposabljanju na temo materialne ureditve kibernetske

kriminalitete. Neposredni rezultat tega obiska sta:

- samostojno znanstveno poglavje v monografski publikaciji: ZAVRŠNIK, Aleš. Criminal justice systems` (over)reactions to IT security threats. V: BELLINI, Marcello (ur.). *Current issues in IT security : proceedings of the interdisciplinary conference in Freiburg i. Br./Germany, May 12-14, 2009*, (Interdisziplinäre Forschungen aus Strafrecht und Kriminologie, Bd. I 17). Berlin: Duncker & Humblot, cop. 2010, str. 113-135. [COBISS.SI-ID 1458510] in
- ZAVRŠNIK, Aleš, predavanje na mednarodni konferenci »Criminal justice systems' (over)reactions to IT threats«, Current Issues in IT Security: Interdisciplinary Conference: [organiziral] Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, Freiburg i. Br., 12.-14. maj 2009, [COBISS.SI-ID 1262670].

Drug sklop glavnih rezultatov raziskovalne skupine se nanaša na intenzivno mednarodno sodelovanje v mednarodnih programih *European Cooperation in Science and Technology* (COST). V Akciji *Living in Surveillance Societies* (COST Action IS0807) je dr. Završnik postal član upravnega odbora akcije in njene 4. delovne skupine (od l. 2009), v akciji *Cyberbullying* (COST Action IS0801) pa je dr. Završnik postal član upravnega odbora akcije in član njene 2. delovne skupine (v l. 2010).

Sodelovanje v COST *Living in Surveillance Societies* je potekalo tako, da se je dr. Završnik udeležil zasedanj upravnega odbora (UO) in sestankov Delovne skupine 4 (DS 4) v Bruslju 22.–23. aprila 2009 in 23.–24. septembra 2009, sestanka DS 4 v Gothenburgu, 4.-5.2.2010, sestanka DS 4 in sestanka Upravnega odbora (UO) v Londonu, 12.-14.4.2010 in sestanka DS 4 v Ljubljani, 29.-30.9.2010.

V okviru mednarodnega programa COST *Living in Surveillance Societies* je dr. Završnik gostil sestanek četrte DS v Ljubljani na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani. Poleg tega sestanka je organiziral s člani delovne skupine še kolokvij »*Living in (Un)regulated Surveillance Society?*« 29.9.2010. Ta je potekal v angleškem jeziku, prispevke je predstavilo sedem tujih vrhunskih predavateljev (npr. profesor Charles Raab iz Univerze v Edinburgu in prof. William Webster iz Univerze Stirling), udeležilo pa se ga je 60 slušateljev. Govorniki so prikazali razsežnosti sodobnih oblik tehnično okrepljenega nadzora (npr. razsežnosti videonadzorovanja v Veliki Britaniji) in možnosti njegove regulacije (npr. regulacijo zasebnosti v EU). Program kolokvija je dostopen na URL: http://www.inst-krim.si/events.php?go=4#74.

Mednarodno sodelovanje pri mednarodnem programu COST akcije »*Cyberbullying: Coping with Negative and Enhancing Positive Uses of New Technologies, in Relationships in Educational Settings*« (COST Action IS0801) se je pričelo v l. 2010. Dr. Završnik se je udeležil sestankov Upravnega odbora (UO) v Antwerpu 25.5.2010 in v Firencah 22.10.2010. V okviru te COST akcije je bil dr. Završnik član organizacijskega odbora konference, ki jo je organizirala 2. delovna skupina te akcije z naslovom »The legal aspect of cyberbullying«, ki je potekala na Univerzi v Antwerpu 26.5.2010. Na konferenci je Završnik sodeloval še s prispevkom »*Cyberbullying in Slovenia: legal framework and supralegal initiatives*«.

Eden osrednjih akademskih rezultatov projekta je znanstvena monografija »*Kriminaliteta in tehnologija : kako računalniki spreminjajo nadzor in zasebnost, ter kriminaliteto in kazenski pregon?*«, ki je izšla konce l. 2010. Uredil jo je dr. Završnik Aleš [COBISS.SI-ID 252127744], ki je tudi soavtor dveh delov:

1. Samostojni znanstveni sestavek v monografski publikaciji: ZAVRŠNIK, Aleš. Kriminaliteta in tehnologija: uvod, str. 1-20. [COBISS.SI-ID 1414478],
2. ZAVRŠNIK, Aleš. Nadzorstvene študije v kulturi bajtov: kaj je "novo" nadzorovanje?, str. 21-54. [COBISS.SI-ID 1427790].

Drugi *akademski* učinki raziskovalnega projekta so še:

1. Izvirni znanstveni članek: ZAVRŠNIK, Aleš. Towards an overregulated cyberspace: criminal law perspective. *Masaryk University journal of law and technology*, fall 2010, vol. 4, no. 2, str. 173-190. [COBISS.SI-ID 1436750];
2. Izvirni znanstveni članek: ZAVRŠNIK, Aleš. Tehnično nadzorovanje vsakodnevnega življenja - postdisciplinske teoretične perspektive. *Rev. krim. kriminol.*, apr.-jun. 2010, letn. 61, št. 2, str. 178-190. [COBISS.SI-ID 1395534];
3. Strokovni članek: ZAVRŠNIK, Aleš. Letališki varnostni screening : laboratoriji varnostnih eksperimentov in utelešenje nove prevencijske pravičnosti. *PP, Prav. praksa (Ljubl.)*,

28. jan. 2010, leto 29, št. 3/4, str. 3. [COBISS.SI-ID 2847688];
4. Strokovni članek: ZAVRŠNIK, Aleš. Nadzorstvena družba: kdo še potrebuje fantastiko?. *PP, Prav. praksa (Ljubl.)*, 2. sep. 2010, leto 29, št. 34, str. 3. [COBISS.SI-ID 10857809];
5. Strokovni članek: ZAVRŠNIK, Aleš. Ali želite, da vam sodi računalnik? PP, Prav. praksa, 26. mar. 2009, leto 28, št. 12, str. 3. [COBISS.SI-ID 9881937];
6. Strokovni članek: ZAVRŠNIK, Aleš. Nove možnosti za kršitve in zaščito. PP, Prav. praksa, 11. jun. 2009, leto 28, št. 23, str. 29. [COBISS.SI-ID 1267278]).

Rezultati projekta so bili v l. 2009 in 2010 bili predstavljeni na znanstvenih konferencah v tujini:
1. ZAVRŠNIK, Aleš. »Intesifying cyber-surveillance: paving the way to witch-hunt?«, prispevek na Criminology and crime policy between human rights and effective crime control, 9th Annual Conference of the European Society of Criminology, Ljubljana, 9.-12.9.2009 [COBISS.SI-ID 1294414];
2. ZAVRŠNIK, Aleš, na *Cyberspace Conference 2009*, Pravna fakulteta, Masarykova univerza Brno, 20.11.2009. [COBISS.SI-ID 1343310];
3. ZAVRŠNIK, Aleš. Cyberbullying: are the existing legal frameworks adequate?. V: *Crime and criminology : from individuals to organizations : book of abstracts*. [Cambridge], X. letna konferenca Evropskega združenja za kriminologijo, Liège, Belgija, 8.-12.9.2010 [COBISS.SI-ID 1421902];
4. ZAVRŠNIK, Aleš. Cyberbullying : the quest for the extension of criminal law : referat na 8th International Cyberspace Conference 2010, Brno, 26.-28. 11. 2010. Brno. [COBISS.SI-ID 1445198]

Na domačih znanstvenih dogodkih je dr. Završnik v l. 2010 predstavil:
1. prispevek »Kriminaliteta in tehnologija« na Simpoziju Društva za pravno in socialno filozofijo, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana, 13.5.2010;
2. prispevek »Komunikacijska in biotehnološka revolucija v razumevanju kriminalitete in odzivanju nanjo«, V: ŠTRUS, Andrej (ur.), KLOPČIČ, Luka (ur.), AVGUŠTIN, Sonia Adriana (ur.). *Zbornik*. Ljubljana: Svetovni slovenski kongres: = Slovenian World Congress, 2010, str. 208-210. [COBISS.SI-ID 1380686].

Med pomembnejšimi *neakademskimi* rezultati in učinki so intervjuji v osrednjih domačih in tujih časopisih. Objavljen je bil intervju o tehnologiji in kibernetski kriminaliteti:
- v Mladini: ZAVRŠNIK, Aleš. Sredstvo za pridobivanje in zlorabo moči : WikiLeaks. *Mladina*, 17. dec. 2010, št. 50, str. 40-42, fotogr. [COBISS.SI-ID 1457998] in
- v Univerzitetnem časopisu Masarykove univerze v Brnu: ZAVRŠNIK, Aleš. Pirátem je prakticky každy. *Muni.cz (Brno On-line)*. http://info.muni.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=1670&Itemid=92. [COBISS.SI-ID 10527825].

Predavanja za strokovno javnost so omogočila razširjenje spoznanj raziskovalnega projekta v zadnjem letu neposredno v prakso, tj. med uporabnike teh znanj, zlasti državne tožilce in kazenske sodnike (glede kibernetske kriminalitete), ter med učitelje (glede vrstniškega nasilja s pomočjo novih tehnologij). Dr. Završnik je ugotovitve predstavil:
- državnim tožilcem in kazenskim sodnikom na posvetu v organizaciji Ministrstva za pravosodje, Centra za izobraževanje v pravosodju, v prispevku »Kibernetska kriminaliteta«, Brdo pri Kranju, 11.2.2010;
- učiteljem osnovnih šol na posvetu v okviru ESS projekta »Upoštevanje čustev pri soočanju z nasiljem v šoli« v organizaciji Ministrstva za šolstvo in šport, v prispevku »Vrstniško nasilje na internetu in z uporabo drugih tehnologij«, Ljubljana (junij 2010), Ptuj (julij 2010).

4. Ocena stopnje realizacije zastavljenih raziskovalnih ciljev[4]

Raziskava je omogočila podlago za:
(1) oceno primernosti in predloge sprememb kazenske procesne in materialne zakonodaje za

ustreznejšo kazenskopravno varstvo pred kibernetsko kriminaliteto, kar je prikazano npr. v: ZAVRŠNIK, Aleš. Criminal justice systems` (over)reactions to IT security threats. V: BELLINI, Marcello (ur.). *Current issues in IT security*. [COBISS.SI-ID 1458510];

(2) zasnovo celostne kriminalitetnopolitične strategije odzivanja na kibernetsko kriminaliteto, ki bo obegala prevencijske in represivne ukrepe, kar je prikazano v: ZAVRŠNIK, Aleš et al. (ur.). *Kriminaliteta in tehnologija: kako računalniki spreminjajo nadzor in zasebnost, ter kriminaliteto in kazenski pregon?* [COBISS.SI-ID 1414478];

Cilj tega dela je bil prispevati k informacijski varnostni politike v RS;

(3) prikaz sprememb v delovanju akterjev kazenskopravnega sistema nastalih zaradi IT. Cilj tega dela je bil prikazati nad-pravne implikacije IT. Hipotezo o vplivu »kulta informacije« na delovanje kazenskopravnega sistema je raziskava potrdila, kar izhaja iz več del, npr.: ZAVRŠNIK, Aleš et al. (ur.). *Kriminaliteta in tehnologija : kako računalniki spreminjajo nadzor in zasebnost, ter kriminaliteto in kazenski pregon?* [COBISS.SI-ID 1414478];

(4) študijska gradiva, npr. ZAVRŠNIK, Aleš. Tehnično nadzorovanje vsakodnevnega življenja - postdisciplinske teoretične perspektive. *Rev. krim. kriminol.*, apr.-jun. 2010, letn. 61, št. 2, str. 178-190. [COBISS.SI-ID 1395534].

Osrednji dologoročni cilj je raziskovalnega projekta je bil narediti slovenski prostor manj ranljiv za dejanja, pogojena z naraščajočo odvisnostjo družbe od IT. To je bilo doseženo z:

1. z vzpostavitvijo sodelovanja s strokovnjaki v vseh segmentih kazenskopravnega sistema in drugimi institucijami (npr. Informacijskim pooblaščencem),
2. javnimi znanstvenimi dogodki organiziranimi s strani RO:
   a. konferenco »*Kibernetska kriminaliteta in digitalna forenzika*«, 4.6.2009, na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani;
   b. mednarodni kolokvij »*Living in (Un)regulated Surveillance Society?*« 29.9.2010, na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani;
3. zagotovitvijo brezplačnega časopisa »*Electronic Newsletter on the Fight Against Cybercrime*« (ENAC),
4. objavami v neakademskih publikacija (npr. Delova priloga Znanost).

Vpetost v evropski raziskovalni prostor smo zagotovili s sodelovanjem:

- s podjetjem Cybex iz Barcelone pri »Electronic Newsletter on the Fight Against Cybercrime« (ENAC);
- v COST akciji »*Living in Surveillance Societies*« (COST Action IS0807);
- v COST akciji »Cyberbullying*: Coping with Negative and Enhancing Positive Uses of New Technologies, in Relationships in Educational Settings*« (COST Action IS0801).

5. Utemeljitev morebitnih sprememb programa raziskovalnega projekta oziroma sprememb, povečanja ali zmanjšanja sestave projektne skupine[5]

Ni sprememb programa raziskovalnega projekta.

6. Najpomembnejši znanstveni rezultati projektne skupine[6]

	Znanstveni rezultat		
1.	Naslov	*SLO*	Kriminaliteta in tehnologija: kako računalniki spreminjajo nadzor in zasebnost, ter kriminaliteto in kazenski pregon?
		ANG	Crime and Technology: How Computers Have Transformed Surveillance and Privacy, and Crime and Crime Control?
	Opis	*SLO*	Monografija analizira način, kako informacijska tehnologija spreminja štiri med seboj antagonistično povezane pojave: nadzor in zasebnost ter izvrševanje kaznivih dejanj in kazenskopravno reakcijo nanje. Predstavi »novo« tehnično okrepljeno nadzorovanje (1. poglavje), urejanje zasebnosti na delovnem mestu (2. poglavje), hekerske prakse (3. poglavje), nigerijska prevarantska pisma (4. poglavje), pojem digitalnega dokaza (5. poglavje) in

			forenziko mobilnih telefonov in vlogo sodnega izvedenca za računalniško forenziko v kazenskih postopkih (6. poglavje).
		ANG	A monograph analyses how information technology has transformed four antagonistically interrelated phenomena: surveillance and privacy, and offending and criminal justice response to it. It presents the "new" technically enhanced surveillance (Chapter 1), the regulation of privacy in the workplace (Chapter 2), hacking as a form of rebellion (Chapter 3), the "Nigerian letter fraud", also called "Fraud 419" (Chapter 4), digital evidence in criminal procedure (Chapter 5) and mobile phones forensics and the role of forensic experts for computer forensics in criminal trials (Chapter 6).
	Objavljeno v		KOVAČIČ, Matej, MODIC, David, RUSJAN, Marko, SELINŠEK, Liljana, ŠAVNIK, Janko, ZAVRŠNIK, Aleš, ZAVRŠNIK, Aleš (ur.). Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, 2010. 149 str. ISBN 978-961-6503-16-7.
	Tipologija		2.01 Znanstvena monografija
	COBISS.SI-ID		252127744
2.	Naslov	*SLO*	Homo criminalis: upodobitve zločinskega subjekta v visokotehnološki družbi tveganja
		ANG	Homo Criminalis: a study of the criminal subject in a high-tech risk society
	Opis	*SLO*	Komunikacijska in biotehnološka revolucija spreminja upodobitve »kriminalnega človeka«, kar knjiga analizira preko novih pojavnih oblik kibernetske kriminalitete in sovražnega govora. Prikaže nove oblike vednosti, ki oblikujejo spremenljivo vsebino »kriminalnega človeka«: ta je vse bolj razumljen po bioloških značilnostih. Namesto »pozabljenega« frenološkega merjenja lobanj se danes veča pomen genske in nevrološke slike. Pokaže kako spremembe v sodobni subjektivnosti, ki jo označuje razkroj notranjih nadzornih instanc, nadomešča »trda« politika »reda in zakonitosti«.
		ANG	Communication and biotechnological revolution is changing the images of "criminal subject". The book tackles these transformations through an analysis of new types of cybercrime and hate crime. It shows how new knowledge is entering into a contingent figure of the "criminal subject" that is increasingly understood only according to biological features. The "forgotten" phrenological studies of the cranium are substituted with more sophisticated gene and brain scanning techniques. The book applies these transformations to a postmodern subject formation process and "law and order" crime policy.
	Objavljeno v		Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, 2009. 237 str. ISBN 978-961-6503-14-3
	Tipologija		2.01 Znanstvena monografija
	COBISS.SI-ID		248634112
3.	Naslov	*SLO*	Kibernetska kriminaliteta: definicijski izzivi in kriminoloske posebnosti
		ANG	Cybercrime: definitional challenges and criminological particularities
	Opis	*SLO*	Koncept kibernetske kriminalitete je še vedno meglen pojem. Članek prikaže različne oblike tega, kar je prejelo etiketo "kibernetska kriminaliteta", in ocene njene nevarnosti. Definira novosti zaradi katerih kibernetsko kriminaliteto upravičeno štejemo za novo obliko kriminalitete ter bolj ali manj sprejete pravne definicije in taksonomije. Prikaže, da največje nasilje ne izvira iz kibernetske kriminalitete, temveč iz boja za prevlado nad kibernetskim prostorom: med proti-kulturnimi vrednotami in vrednotami postmodernega digitalnega kapitalizma.
		ANG	The very concept of cybercrime is still a very vague notion. Article shows different forms of what we call "cybercrime" and the variety of assessment of its dangerousness. It defines novelties in the notion of cybercrime and more or less accepted legal definitions and taxonomies. It shows how the ultimate violence is not cybercrime but the violence for primacy over cyberspace: a struggle between contra-cultural values and the values of post-modern digital capitalism.
	Objavljeno v		Masaryk University journal of law and technology, ISSN: 1802-5943.- Vol. 2, no. 2 (2008), str. 1-29
	Tipologija		1.01 Izvirni znanstveni članek
	COBISS.SI-ID		1240654
4.	Naslov	*SLO*	Boj za prevlado nad internetom – internetno upravljanje in nadzorovanje

		ANG	The struggle for power over the internet – internet governance and control
	Opis	*SLO*	Danes smo priča boju za nadzor nad internetom, tj. boju za upravljavsko moč nad internetno infrastrukturo in boju za nadzor na internetu, tj. za uveljavljanje pravnega reda na ravni vsebine. Članek prikaže boj za nadzor nad internetom na primeru distribucije IP-naslovov in domenskih imen, kjer prikaže režim internetnega samoupravljanja, kasnejši režim javno-zasebnega partnerstva in zadnji režim večpartnerstva, ki ga uteleša Forum za internetno upravljanje (IGF). Boj za nadzor na internetu pa ponazori z analizo obvezne hrambe prometnih podatkov in strategij ter točk internetnega filtriranja.
		ANG	We are faced today with a struggle for control over the internet – a struggle for governance over the internet infrastructure – and a struggle for control on the internet. The paper presents the struggle for control over the internet on the example of the distribution of IP addresses and domain names. It shows a regime of internet self-governance and other regimes that finally evolved into multi-stakeholderism governance, embodied by the IGF. The struggle for control on the internet is illustrated by an analysis of the mandatory traffic data retention and internet filtering.
	Objavljeno v		Revija za kriminalistiko in kriminologijo ISSN: 0034-690X.- št. 4 (okt.-dec. 2008), str. 321-338
	Tipologija		1.01 Izvirni znanstveni članek
	COBISS.SI-ID		1231438
5.	Naslov	*SLO*	(Čezmerne) reakcije kazenskopravnih sistemov na ogrožanja informacijske varnosti
		ANG	Criminal justice systems` (over)reactions to IT security threats
	Opis	*SLO*	Reakcija na kibernetsko kriminaliteto je sestavni del širših kulturnih sprememb in premikov, ki vodijo v povečano kriminalizacijo internetnih aktivnosti. Odzivi kazenskopravnih sistemov na kibernetske grožnje kažejo, kako lahko rešitve postanejo še bolj problematične od problemov, ki jih skušajo rešiti. Osrednja teza je predstavljena z analizo diskurzov obsega »problema« kibernetične kriminalitete in s primeri reakcije na to obliko kriminalitete, kot jo predstavljajo ureditev hrambe prometnih podatkov, spremenjeno policijsko delovanje in nekatere kazenskopravne materialne in procesne rešitve.
		ANG	The reaction to cybercrime forms a part of a larger cultural trend and shifts in crime policy heading towards an increased criminalisation of on-line activities. Responses by criminal justice systems to cybersecurity threats show how the solutions of problems can become problems on their own. This thesis is explained by presenting the scale of the cybercrime "problem" and the reaction to the "problem" as exemplified by the data retention regulation, cybercrime policing, substantive criminal law solutions and challenges of criminal procedure.
	Objavljeno v		Bellini, Marcello (ur.). Current issues in IT security : proceedings of the interdisciplinary conference in Freiburg i. Br./Germany, May 12-14, 2009, (Interdisziplinäre Forschungen aus Strafrecht und Kriminologie, Bd. I 17). Berlin: Duncker & Humblot, cop. 2010, str. 113-135.
	Tipologija		1.16 Samostojni znanstveni sestavek ali poglavje v monografski publikaciji
	COBISS.SI-ID		1458510

7. Najpomembnejši družbeno-ekonomsko relevantni rezultati projektne skupine[6]

	Družbeno-ekonomsko relevantni rezultat		
1.	Naslov	*SLO*	Vodenje/koordiniranje (mednarodnih in domačih) projektov: dr. Aleš Završnik, član Management Committee za COST Action IS0807
		ANG	Leadership/coordination of (international and domestic) projects: dr. Aleš Završnik, Management Committee member of COST Action IS0807
	Opis	*SLO*	Dr. Aleš Završnik je član upravnega odbora COST Action IS0807 "Living in Surveillance Societies (LiSS)" za RS. V letu 2008 je prispeval k nastanku interdisciplinarne mednarodne mreže raziskovalcev nadzorovanja. COST projekt povečuje in poglablja znanje o življenju in delu v družbi nadzora, pomaga bolje razumeti posledice tehnološkega nadzorovanja za družbena vprašanja, kot so enakost, kohezivnost družbe in zaupanje, ter pripravlja

			priporočila za bodoče upravljanje družbe.
		ANG	Dr. Aleš Završnik is a member of the Management Committee of COST Action IS0807 "Living in Surveillance Societies (LiSS)" for the Republic of Slovenia. He contributed to the formation of the interdisciplinary international network of academic surveillance experts. The Action increases and deepens knowledge about living and working in surveillance societies, helps to better understand the consequences of technologically enhanced surveillance for social questions, such as equity, cohesion and trust, and makes recommendations about its future governance and practice.
	Šifra		D.01 Vodenje/koordiniranje (mednarodnih in domačih) projektov
	Objavljeno v		Dostop na URL: www.liss-cost.eu
	Tipologija		3.25 Druga izvedena dela
	COBISS.SI-ID		1294414
2.	Naslov	*SLO*	Prekomerne kazenskopravne reakcije na informacijske grožnje
		ANG	Criminal justice systems' (over)reactions to IT threats
	Opis	*SLO*	Nekateri kazenskopravni odgovori na informacijske grožnje skupaj s sociološko-kulturnimi učinki uporabe IT (kot je na primer široko razširjena uporaba tehnično podkrepljenega nadzorovanja pri opazovanju in beleženju naših dnevnih rutin) tvorijo del širšega trenda in sprememb v kriminalitetni politiki. Trenda, ki povečuje kriminalizacijo našega življenja. Prispevek ponazori tezo na primerih kriminalizacije pripravljalnih dejanj potencialnih kibernetskih kaznivih dejanj, kar neposredno ogroža temeljna načela modernega kazenskega prava.
		ANG	Some legal reactions to IT threats combined with the cultural effects of IT (like wide-spread adoption of surveillance technologies for monitoring our daily routines) form a part of the microcosms of a larger cultural trend and shift in criminal justice policy. We are witnessing a shift towards an increased criminalization of our lives. The paper shows the extending criminalization of the preparatory phases of potential cybercrimes that directly jeopardize the fundamental principles of modern criminal law.
	Šifra		B.03 Referat na mednarodni znanstveni konferenci
	Objavljeno v		BELLINI, Marcello (ur.). Current issues in IT security : proceedings of the interdisciplinary conference in Freiburg i. Br./Germany, May 12-14, 2009, (Interdisziplinäre Forschungen aus Strafrecht und Kriminologie, Bd. I 17). Berlin: Duncker & Humblot, cop. 2010, str. 113-135.
	Tipologija		1.12 Objavljeni povzetek znanstvenega prispevka na konferenci
	COBISS.SI-ID		1262670
3.	Naslov	*SLO*	Gostujoci profesor
		ANG	Visiting professor
	Opis	*SLO*	Prof. dr. Renata Salecl je redna gostujoča profesorica na London School of Economics in na Cardozo School of Law. Od 2009 pa je tudi gostujoča profesorica na oddelku za pravo, Birkbeck College, University of London. Na LSE sedaj predvsem sodeluje s centrom BIOS na LSE, kjer je vključena v projekte o nevroznanosti in družbi. Prof. Salecl je bila prav tako izvoljena za redno gostujočo profesorico na Cardozo School of Law v New Yorku, kjer vsako leto poučuje v zgoščenem 7 tedenskem kurzu predmet Psihoanaliza in pravo. Od 2011 naprej tam poučeuje tudi predmet Nevro-znanost in pravo.
		ANG	Prof. dr. Renata Salecl is regular visiting professor at the London School of Economics and Cardozo School of Law. From 2009, she is also visiting professor at Birkbeck College Department of Law, University of London. At the LSE, she now mostly collaborates with BIOS centre, where she is part of their neuroscience and society research. Professor Salecl has also been recurring visiting professor at Cardozo School of Law in New York where each year she delivers a condensed 7 week long course Psychoanalysis and Law. From 2011, she will also teach there a new course Neuroscience and Law.
	Šifra		B.05 Gostujoči profesor na inštitutu/univerzi
	Objavljeno v		Na spletnih straneh London School of Economics, Cardozo School of Law, Birkbeck College University of London
	Tipologija		2.05 Drugo učno gradivo
			1374030

	COBISS.SI-ID		
4.	Naslov	*SLO*	Izbira
		ANG	Choice
	Opis	*SLO*	Knjiga analizira, kako sodobna kapitalistična ideologija proizvaja idejo svobodne izbire in kako se zaradi identifikaciji z njenimi temeljnimi sporočili povečujejo raznovrstne travme posameznikov. Knjiga se že prevaja v slovenski, italijanski, danski, kitajski in španski jezik. Recenzirana je bila v The Independent (izbrana je bila za knjigo tedna), The Guardian, The Economist in The Financial Times ter predstavljena v mnogih radijskih oddajah.
		ANG	The book analyzes how today's capitalist ideology produces the idea of freedom of choice and how through the identification with this ideology one observes an increase of people's traumas. This books is in the process of being translated into Slovene, Italian, Danish, Spanish and Chinese language. It was reviewed in The Independent (it was chosen as the book of the week), The Guardian, The Economist and The Financial Times as well as presented in many radio interviews.
	Šifra		B.06 Drugo
	Objavljeno v		SALECL, Renata. Choice. London: Profile, cop. 2010. 184 str. ISBN 9-781-84668-192-9. ISBN 1-84668-192-8. ISBN 978-1-84765-226-3. ISBN 1-84765-226-3.
	Tipologija		2.01 Znanstvena monografija
	COBISS.SI-ID		1387854
5.	Naslov	*SLO*	Kibernetska kriminaliteta in digitalna forenzika
		ANG	Cybercrime and Digital Forensics
	Opis	*SLO*	Organizacija konference »Kibernetska kriminaliteta in digitalna forenzika«, Inštitut za kriminologijo pri PF v sodelovanju Inštituta za forenziko informacijskih tehnologij: dr. Aleš Završnik je bil organizator in predsednik programskega in organizacijskega odbora konference, Ljubljana, 4. junij. Program konference dostopen na URL: http://www.inst-krim.si/teaching.php?go=7.2.3; Predavanja dostopna na URL: http://videolectures.net/kkdf09_ljubljana/.
		ANG	Organizer of a conference "Cybercrime and Digital Forensics" was the Institute of Criminology at the Faculty of Law and the Institute of Information Technologies Forensics: dr. Aleš završnik was a chair of the programme and organising committe of the conference that was hel in Ljubljasna, June 4, 2010. The programme of the conference is available at the URL: http://www.inst-krim.si/teaching.php?go=7.2.3; lectures were recorder and are available at the URL: http://videolectures.net/kkdf09_ljubljana/.
	Šifra		B.01 Organizator znanstvenega srečanja
	Objavljeno v		Program konference dostopen na URL: http://www.inst-krim.si/teaching.php?go=7.2.3; Predavanja dostopna na URL: http://videolectures.net/kkdf09_ljubljana/.
	Tipologija		3.15 Prispevek na konferenci brez natisa
	COBISS.SI-ID		1343054

8. Drugi pomembni rezultati projetne skupine[8]

Gostujoči podoktorski raziskovalec na tujem inštitutu: Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrecht v Freiburgu i. Br. (Nemčija) je dodelil doc. dr. Alešu Završniku 3-mesečno podoktorsko štipendijo na temo kibernetske kriminalitete in nadzorstvenih učinkov informacijske tehnologije.

Prof. dr. Renata Salecl je ob izidu svoje knjige Choice v Avstraliji imela 8 javnih predavanj in več intervjujev. Predavanja so bila na univerzah v Canberri, Sydneyu, Melbournu in Brisbanu. Najodmevnejši intervju pa je bil na programu Philosophers Hour, radio ABC, ki je tudi na voljo v podcastu.

Uredništvo nacionalne monografije: Završnik, A. (urednik). Kriminaliteta in tehnologija: kako računalniki spreminjajo nadzor in zasebnost ter kriminaliteto in kazenski pregon? Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, Ljubljana 2010. ISBN 978-961-6503-16-7.

Članstvo doc. dr. Aleša Završnika v uredniškem odboru osrednje znanstvene revije o pravu in informacijski tehnologiji v srednji in vzhodni Evropi, tj. v Masaryk University Journal of Law and Technology, izdaja Pravna fakulteta Masarykove univerze v Brnu na Češkem.

9. Pomen raziskovalnih rezultatov projektne skupine[9]

9.1. Pomen za razvoj znanosti[10]

SLO

Raziskovalni projekt je interdisciplinarne narave in ima pomen za razvoj več znanstvenih disciplin. Pomen raziskovalnega projekta za kriminologijo se kaže v poglobitvi razumevanja vpliva informacijske tehnologije na kriminaliteto in odzive nanjo. Sodobno zahodno družbo zaznamuje velika odvisnost od informacijske tehnologije, ki omogoča digitalizacijo družbenih procesov, vključno s kriminaliteto in odzivanjem nanjo. Integracija ugotovitev komunikoloških, medijskih, kulturoloških, psiholoških, sociooloških in antropoloških študij o transformativnih učinkih IT na področje kriminalitete in odziva nanjo predstavlja prvo tovrstno raziskovanje v RS in prve epistemološke reze. S tem je domača kriminologija poglobila znanje na raziskovalnem polju »kriminaliteta in tehnologija« (angl. crime and technology), o katerem v svetu potekajo znanstvene konference, izhajajo nove znanstvene revije (na primer The Berkeley Technology Law Journal, Yale Journal of Law & Technology, The Masaryk University Journal of Law and Technology) in univerze izvajajo posebne podiplomske študije. Raziskava je omogočila tudi interdisciplinarnost kriminološkega raziskovanja.

Pri raziskovanju vpliva informacijske tehnologije na kriminaliteto in odzive nanjo je raziskava vključevala številne deležnike. Večpartnerski pristop odraža konferenca o kibernetski kriminaliteti in digitalni forenziki, ki je 4. junija 2009 potekala v sodelovanju z Inštitutom za forenziko informacijskih tehnologij, s predstavniki urada Informacijskega pooblaščenca in Agencije za pošto in elektronske komunikacije RS, in sodelovanje s forenzičnim podjetjem Cybex pri časopisu Electronic Newsletter on the Fight Against Cybercrime. K sodelovanju so bili pritegnjeni raziskovalci iz drugih univerz, kriminalisti, državni tožilci, sodniki, upravni organi in (varnostna) podjetja. Skupno delovanje vseh deležnikov je omogočilo adekvatnejše razumevanje učinkov IT, bolj sorazmerne kriminalitetnopolitične ukrepe in s prakso bolj usklajen razvoj znanosti.

Dosežki so večnivojski: kažejo se v organizaciji dveh znanstvenih konferenc, izdani znanstveni monografiji, v več izvirnih znanstvenih in strokovnih člankih objavljenih v domači in tuji znanstveni periodiki, predstavitvah rezultatov na več kot deset mednarodnih znanstvenih dohodkih, ter v aktivnem vodenju dveh mednarodnih znanstvenih mrež (tj. COST Akcije IS0807 Living in Surveillance Societies in COST Akcije IS0801 Cyberbullying: Coping with Negative and Enhancing Positive Uses of New Technologies, in Relationships in Educational Settings).

Raziskovalni projekt ima neposredni in posredni pomen za razvoj materialnega in procesnega kazenskega prava in posreden pomen za filozofijo kazenskega prava. Nekatere IT rešitve, ki že vstopajo v kazenskopravni sistem, se kažejo kot neprimerne z vidika varstva temeljnih človekovih pravic, kot je pravica do zasebnosti in domneva nedolžnosti. Raziskovalni izsledki se nanašajo na specifična kibernetska kazniva dejanja in na kazenska procesna vprašanja (npr. digitalne dokaze v kazenskem postopku). Posredni pomen za kazensko pravo se kaže v povečanem razumevanju IT za delovanje kazenskopravnega sistema.

Raziskovalni projekt ima tudi pomen za interdisciplinarne nadzorstvene študije (angl. surveillance studies). V evropskem raziskovalnem prostoru se krepi raziskovanje dela in življenja v nadzorstveni družbi, ki se postopoma vedno bolj intenzivira in poglablja. Naše življenje, delo in potrošnja je vedno bolj nadzorovano s tehničnimi sredstvi in ta trend se že odraža tudi v evropski kriminologiji (npr. v posebnih izdajah znanstvene revije The European Journal of Criminology in monografijah vrhunskih znanstvenih založb (npr. Leman-Langlois, 2008, Technocrime v Willan Publishing; Aas Franko et al. 2009, Technologies of InSecurity v Routledge-Cavendish in Lyon, 2003, Surveillance as Social Sorting, v Routledge).

ANG

The research project has direct and indirect impact for the development of several scientific

disciplines according to its interdisciplinary nature.

Its significance for criminology is reflected in its contribution to understanding of impacts of information technology (IT) on crime and crime policy. Modern western societies depend on IT to a great extent as IT enables digitization of many social processes, including crime and social reaction to it. The integration of findings from other scientific disciplines, including media, cultural, psychological, sociological and anthropological studies about transformative effects of the IT into criminology represents the first survey of its kind in the Republic of Slovenia. The project deepened knowledge in the newly developed "Crime and technology" research field that has gained a broad academic attention in the last decade (e.g. by establishing new scientific journals such as The Berkeley Technology Law Journal, Yale Journal of Law & Technology, The Masaryk University Journal of Law & Technology and by new post-graduate studies). With such integration of the other disciplines findings into the criminological agenda the research project contributed to much broader understanding of the impacts of the IT in the filed of understanding and reacting to crime.

A multi-stakeholder approach advocated in the project is reflected in cooperation with domestic and foreign partners. The conference "Cybercrime and Digital Forensics" was organised in cooperation with the Institute of Information Technologies Forensics, the Information Commissioner Office and the Post and Electronic Communications Agency of the RS. Researchers collaborated with a digital forensic company Cybex on the "Electronic Newsletter on the Fight Against Cybercrime". The stakeholders involved were academics, criminal justice system decision-makers, regulators and the internet security companies. Such approach enables development of a more proportionate crime policy and fosters theory attuned to crime control practices.

The achievements of the research project are manifold: organization of two scientific events, publication of the scientific monograph "Crime and Technology", several original scientific and professional articles published in national and foreign scientific journals, presentations of scientific results at more than ten international scientific conferences and active involvement in steering the international scientific programmes, such as COST Action IS0807 Living in Surveillance Societies and the COST Action IS0801 Cyberbullying.

The research project has direct and indirect significance for the development of substantive criminal law and criminal procedure and is indirectly relevant for the philosophy of criminal law. Several IT solutions in the criminal justice system were debated and it was claimed that some of them are inadequate from a civil liberties perspective (e.g. because they infringe on the right to privacy). The research project analysed cybercrimes as defined in the Criminal Code and showed the newest criminal procedure developments related to digital evidence. The indirect significance of the research project for the criminal law is reflected in the increased understanding of paths, ways and means of IT penetration into criminal justice systems.

The research project has significance for the surveillance studies that focus on technologically enhanced surveillance of our daily lives. The European criminology (e.g. exemplified in special edition of the European Journal of Criminology and new monographs published by the top scientific publishers such as in Willan Publishing, Routledge-Cavendish and Routledge) is focusing on sociological, legal and ethical impacts of increased monitoring of our daily routines and the research project added new insights in this scientific domain.

9.2. Pomen za razvoj Slovenije[11]

SLO

NEPOSREDNI POMEN ZA RAZVOJ SLOVENIJE

Kratkoročni pomen

S kritičnim vrednotenjem učinkov informacijske tehnologije (IT) prispeva raziskovalni projekt k cilju Resolucije o nacionalnem raziskovalnem in razvojnem programu za obdobje 2006-2010 (ReNRRP), da je potrebno »razumevanje in obvladovanje družbenih procesov in tveganj, ki jih sprožajo nove tehnologije«. Raziskovalni rezultati, ki se nanašajo na analizo vplivov IT na kriminaliteto in reakcijo nanjo in priporočila akterjem kazenskopravnega sistema predstavlja sestavni del postopkov uvajanja novih informacijskih tehnologij v delovanje kazenskopravnega sistema.

Raziskovalni rezultati izpolnjujejo tudi cilje Evropske strategije i2010 (2005-2010) in Akcijskega načrta eEvropa 2005, po katerem je potrebno zagotoviti omrežno in informacijsko varnost v

evropski informacijski družbi. Na tej podlagi so bili začeti različni programi (npr. Evropski program Varnejši internet plus, 2005-2008) in v RS sprejeta Strategija razvoja informacijske družbe v Republiki Sloveniji (si2010 za obdobje 2007-2010), ki med šestimi temeljnimi izzivi opredeljuje zagotavljanje omrežne in informacijske varnosti, kar vključuje boj proti kibernetskemu kriminalu.

Raziskovalni projekt prispeva k razvoju Slovenije, ker prispeva k javni in nacionalni varnosti, ki je povezana z uporabo informacijskih tehnologij. Bolj kot Slovenija postaja informacijska družba, bolj postaja ranljiva na kibernetske napade. Kazenskopravna reakcija mora biti sorazmerna, a tudi učinkovito sredstvo zoper resne napade na informacijske sisteme, ki tvorijo hrbtenico vedno več družbenih podsistemov. V tem vidiku raziskovalni projekt pomembno prispeva k uresničevanju Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2007–2011, ki med grožnjami identificira tudi računalniški kriminal.

Raziskovalni rezultati, ki se nanašajo na sistematičen zbir vplivov IT na mehanizme družbenega nadzorstva, neposredno in kratkoročno vplivajo na vse akterje kazenskopravnega sistema: organe kazenskega pregona, delovanje kazenskih sodišč in organe za izvrševanje kazenskih sankcij.

Študija o kulturnih transformativnih učinkih IT ima učinek na kulturni razvoj, saj povezuje številna spoznanja o družbenih učinkih IT. S tem odpira novo raziskovalno področje, ki lahko služi kot osnova za nove raziskave.

Dolgoročni pomen

Raziskovalni projekt prispeva k znanstveni odličnosti Slovenije in s tem posredno h konkurenčnosti Slovenije na znanstveno-raziskovalnemu področju. Raziskovalni rezultati prispevajo tudi k zagotavljanju informacijske in omrežne varnosti, s tem pa ustvarjajo večje zaupanje v varno delovanje informacijsko-komunikacijskih omrežij, kar dolgoročno predstavlja večje možnosti gospodarskega razvoja na področju IT poslovanja.

POSREDNI POMEN ZA RAZVOJ SLOVENIJE

Študija o kulturnih transformativnih učinkih IT dolgoročno prispeva k razumevanju kulturnega razvoja slovenske in evropske družbe, ki želita postati »informacijski družbi«. Omogoča sorazmeren razvoj informacijske družbe, ki upošteva temeljne vrednote zahodnih družb (npr. demokratičnosti in vladavine prava).

ANG

DIRECT SIGNIFICANCE FOR THE DEVELOPMENT OF SLOVENIA

Short-term significance

The research project contributes to the goals set in the Resolution on the National Research and Development Programme 2006-2010 (ReNRRP) that states, amongst others, that it is necessary "to understand and control social processes and risks posed by the new technologies" with its critical assessment. The research results shows the impact of the information technology (IT) on crime and the reaction to it. It also gives recommendations to criminal justice system actors which themselves constitute an integral part of the introduction of new technologies in the criminal justice system.

Research project also meets the objectives set in the European Commission's strategic framework for information communication technologies and media policy for the European Union from 2005 to 2010 (i2010 Strategy) and the eEurope 2005 Action Plan that encourage EU member states to ensure network and information security. It also contributes to the Strategy of Information Society Development in the Republic of Slovenia adopted (Si2010 for the period 2007-2010) that defines fundamental challenges and lists information and network security and fight against cybercrime amongst its top priorities.

The research project contributes to the development of Slovenia because it contributes to public safety and national security that is associated with the use of IT. The more Slovenia develops as an "information society" and IT becomes a backbone of its numerous social subsystems, the more we are becoming vulnerable to cyber attacks and incidents. But the research project stresses that criminal justice reaction to cybercrimes and other cyber threats should stay proportionate and attuned to all fundamental human rights. It should not only be used as a safety and security tool to "fight" new types of threats, but also as a tool for protecting the

fundamental human rights and liberties. In this aspect, the research project significantly contributes to the implementation of the Resolution on National plan on the Prevention and Combating of Crime for the period 2007-2011, which identifies computer crime amongst the most important threats.

The research results that tackles IT impacts on the mechanisms of social control have direct and a short-term impact on all actors of the criminal justice system.

The study on cultural transformative effects of IT consolidates a number of insights about the social impact of IT. It thus influences cultural development and facilitates new research in the area of social, legal and ethical consequences of IT.

Long-term importance

The research project contributes to scientific excellence of the Slovenian research community, and thus indirectly to research competitiveness of Slovenia. The results contribute to information and network security and raise public trust in the information and communication networks and successively foster economic development in the area of IT.

INDIRECT SIGNIFICANCE FOR THE DEVELOPMENT OF SLOVENIA

Study on the cultural transformative effects of IT contributes to the understanding of the cultural developments of European countries. It allows coherent development of different social subsystems of the information society that would be attuned to all fundamental values of Western societies (e.g. democracy and the rule of law).

10. Samo za aplikativne projekte!
Označite, katerega od navedenih ciljev ste si zastavili pri aplikativnem projektu, katere konkretne rezultate ste dosegli in v kakšni meri so doseženi rezultati uporabljeni

Cilj		
F.01	**Pridobitev novih praktičnih znanj, informacij in veščin**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.02	**Pridobitev novih znanstvenih spoznanj**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.03	**Večja usposobljenost raziskovalno-razvojnega osebja**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.04	**Dvig tehnološke ravni**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.05	**Sposobnost za začetek novega tehnološkega razvoja**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	

F.06	**Razvoj novega izdelka**	
	Zastavljen cilj	DA NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.07	**Izboljšanje obstoječega izdelka**	
	Zastavljen cilj	DA NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.08	**Razvoj in izdelava prototipa**	
	Zastavljen cilj	DA NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.09	**Razvoj novega tehnološkega procesa oz. tehnologije**	
	Zastavljen cilj	DA NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.10	**Izboljšanje obstoječega tehnološkega procesa oz. tehnologije**	
	Zastavljen cilj	DA NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.11	**Razvoj nove storitve**	
	Zastavljen cilj	DA NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.12	**Izboljšanje obstoječe storitve**	
	Zastavljen cilj	DA NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.13	**Razvoj novih proizvodnih metod in instrumentov oz. proizvodnih procesov**	
	Zastavljen cilj	DA NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.14	**Izboljšanje obstoječih proizvodnih metod in instrumentov oz. proizvodnih procesov**	
	Zastavljen cilj	DA NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.15	**Razvoj novega informacijskega sistema/podatkovnih baz**	

	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.16	**Izboljšanje obstoječega informacijskega sistema/podatkovnih baz**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.17	**Prenos obstoječih tehnologij, znanj, metod in postopkov v prakso**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.18	**Posredovanje novih znanj neposrednim uporabnikom (seminarji, forumi, konference)**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.19	**Znanje, ki vodi k ustanovitvi novega podjetja ("spin off")**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.20	**Ustanovitev novega podjetja ("spin off")**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.21	**Razvoj novih zdravstvenih/diagnostičnih metod/postopkov**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.22	**Izboljšanje obstoječih zdravstvenih/diagnostičnih metod/postopkov**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.23	**Razvoj novih sistemskih, normativnih, programskih in metodoloških rešitev**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.24	**Izboljšanje obstoječih sistemskih, normativnih, programskih in metodoloških rešitev**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE

	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.25	**Razvoj novih organizacijskih in upravljavskih rešitev**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.26	**Izboljšanje obstoječih organizacijskih in upravljavskih rešitev**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.27	**Prispevek k ohranjanju/varovanje naravne in kulturne dediščine**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.28	**Priprava/organizacija razstave**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.29	**Prispevek k razvoju nacionalne kulturne identitete**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.30	**Strokovna ocena stanja**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.31	**Razvoj standardov**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.32	**Mednarodni patent**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.33	**Patent v Sloveniji**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	

F.34	**Svetovalna dejavnost**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.35	**Drugo**	
	Zastavljen cilj	○ DA ○ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	

Komentar

11. Samo za aplikativne projekte!
Označite potencialne vplive oziroma učinke vaših rezultatov na navedena področja

	Vpliv	**Ni vpliva**	**Majhen vpliv**	**Srednji vpliv**	**Velik vpliv**	
G.01	**Razvoj visoko-šolskega izobraževanja**					
G.01.01.	Razvoj dodiplomskega izobraževanja	○	○	○	○	
G.01.02.	Razvoj podiplomskega izobraževanja	○	○	○	○	
G.01.03.	Drugo:	○	○	○	○	
G.02	**Gospodarski razvoj**					
G.02.01	Razširitev ponudbe novih izdelkov/storitev na trgu	○	○	○	○	
G.02.02.	Širitev obstoječih trgov	○	○	○	○	
G.02.03.	Znižanje stroškov proizvodnje	○	○	○	○	
G.02.04.	Zmanjšanje porabe materialov in energije	○	○	○	○	
G.02.05.	Razširitev področja dejavnosti	○	○	○	○	
G.02.06.	Večja konkurenčna sposobnost	○	○	○	○	
G.02.07.	Večji delež izvoza	○	○	○	○	
G.02.08.	Povečanje dobička	○	○	○	○	
G.02.09.	Nova delovna mesta	○	○	○	○	
G.02.10.	Dvig izobrazbene strukture zaposlenih	○	○	○	○	
G.02.11.	Nov investicijski zagon	○	○	○	○	
G.02.12.	Drugo:	○	○	○	○	
G.03	**Tehnološki razvoj**					
G.03.01.	Tehnološka razširitev/posodobitev dejavnosti	○	○	○	○	
G.03.02.	Tehnološko prestrukturiranje dejavnosti	○	○	○	○	
G.03.03.	Uvajanje novih tehnologij	○	○	○	○	
G.03.04.	Drugo:	○	○	○	○	

G.04	**Družbeni razvoj**					
G.04.01	Dvig kvalitete življenja	○	○	○	○	
G.04.02.	Izboljšanje vodenja in upravljanja	○	○	○	○	
G.04.03.	Izboljšanje delovanja administracije in javne uprave	○	○	○	○	
G.04.04.	Razvoj socialnih dejavnosti	○	○	○	○	
G.04.05.	Razvoj civilne družbe	○	○	○	○	
G.04.06.	Drugo:	○	○	○	○	
G.05.	**Ohranjanje in razvoj nacionalne naravne in kulturne dediščine in identitete**	○	○	○	○	
G.06.	**Varovanje okolja in trajnostni razvoj**	○	○	○	○	
G.07	**Razvoj družbene infrastrukture**					
G.07.01.	Informacijsko-komunikacijska infrastruktura	○	○	○	○	
G.07.02.	Prometna infrastruktura	○	○	○	○	
G.07.03.	Energetska infrastruktura	○	○	○	○	
G.07.04.	Drugo:	○	○	○	○	
G.08.	**Varovanje zdravja in razvoj zdravstvenega varstva**	○	○	○	○	
G.09.	**Drugo:**	○	○	○	○	

Komentar

12. Pomen raziskovanja za sofinancerje, navedene v 2. točki [12]

1.	**Sofinancer**			
	Vrednost sofinanciranja za celotno obdobje trajanja projekta je znašala:			**EUR**
	Odstotek od utemeljenih stroškov projekta:			**%**
	Najpomembnejši rezultati raziskovanja za sofinancerja			**Šifra**
		1.		
		2.		
		3.		
		4.		
		5.		
	Komentar			
	Ocena			
2.	**Sofinancer**			

	Vrednost sofinanciranja za celotno obdobje trajanja projekta je znašala:			**EUR**
	Odstotek od utemeljenih stroškov projekta:			**%**
	Najpomembnejši rezultati raziskovanja za sofinancerja			**Šifra**
		1.		
		2.		
		3.		
		4.		
		5.		
	Komentar			
	Ocena			
3.	**Sofinancer**			
	Vrednost sofinanciranja za celotno obdobje trajanja projekta je znašala:			**EUR**
	Odstotek od utemeljenih stroškov projekta:			**%**
	Najpomembnejši rezultati raziskovanja za sofinancerja			**Šifra**
		1.		
		2.		
		3.		
		4.		
		5.		
	Komentar			
	Ocena			

C. IZJAVE

Podpisani izjavljam/o, da:

- so vsi podatki, ki jih navajamo v poročilu, resnični in točni
- se strinjamo z obdelavo podatkov v skladu z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov za potrebe ocenjevanja, za objavo 6., 7. in 8. točke na spletni strani http://sicris.izum.si/ ter obdelavo teh podatkov za evidence ARRS
- so vsi podatki v obrazcu v elektronski obliki identični podatkom v obrazcu v pisni obliki
- so z vsebino zaključnega poročila seznanjeni in se strinjajo vsi soizvajalci projekta

Podpisi:

Renata Salecl	in	
podpis vodje raziskovalnega projekta		zastopnik oz. pooblaščena oseba RO

Kraj in datum:	Ljubljana	21.4.2011

Oznaka poročila: ARRS-RPROJ-ZP-2011-1/59

---

[1] Zaradi spremembe klasifikacije družbeno ekonomskih ciljev je potrebno v poročilu opredeliti družbeno ekonomski cilj po novi klasifikaciji. Nazaj

[2] Samo za aplikativne projekte. Nazaj

[3] Napišite kratko vsebinsko poročilo, kjer boste predstavili raziskovalno hipotezo in opis raziskovanja. Navedite ključne ugotovitve, znanstvena spoznanja ter rezultate in učinke raziskovalnega projekta. Največ 18.000 znakov vključno s presledki (približno tri strani, velikosti pisave 11). Nazaj

[4] Realizacija raziskovalne hipoteze. Največ 3.000 znakov vključno s presledki (približno pol strani, velikosti pisave 11). Nazaj

[5] V primeru bistvenih odstopanj in sprememb od predvidenega programa raziskovalnega projekta, kot je bil zapisan v predlogu raziskovalnega projekta oziroma v primeru sprememb, povečanja ali zmanjšanja sestave projektne skupine v zadnjem letu izvajanja projekta (obrazložitev). V primeru, da sprememb ni bilo, to navedite. Največ 6.000 znakov vključno s presledki (približno ena stran, velikosti pisave 11). Nazaj

[6] Navedite največ pet najpomembnejših znanstvenih rezultatov projektne skupine, ki so nastali v času trajanja projekta v okviru raziskovalnega projekta, ki je predmet poročanja. Za vsak rezultat navedite naslov v slovenskem in angleškem jeziku (največ 150 znakov vključno s presledki), rezultat opišite (največ 600 znakov vključno s presledki) v slovenskem in angleškem jeziku, navedite, kje je objavljen (največ 500 znakov vključno s presledki), izberite ustrezno šifro tipa objave po Tipologiji dokumentov/del za vodenje bibliografij v sistemu COBISS ter napišite ustrezno COBISS.SI-ID številko bibliografske enote.
Navedeni rezultati bodo objavljeni na spletni strani http://sicris.izum.si/.

PRIMER (v slovenskem jeziku):
Naslov: Regulacija delovanja beta-2 integrinskih receptorjev s katepsinom X;
Opis: Cisteinske proteaze imajo pomembno vlogo pri nastanku in napredovanju raka. Zadnje študije kažejo njihovo povezanost s procesi celičnega signaliziranja in imunskega odziva. V tem znanstvenem članku smo prvi dokazali… (največ 600 znakov vključno s presledki)
Objavljeno v: OBERMAJER, N., PREMZL, A., ZAVAŠNIK-BERGANT, T., TURK, B., KOS, J.. Carboxypeptidase cathepsin X mediates ß2 - integrin dependent adhesion of differentiated U-937 cells. Exp. Cell Res., 2006, 312, 2515-2527, JCR IF (2005): 4.148
Tipopologija: 1.01 - Izvirni znanstveni članek
COBISS.SI-ID: 1920113 Nazaj

[7] Navedite največ pet najpomembnejših družbeno-ekonomsko relevantnih rezultatov projektne skupine, ki so nastali v času trajanja projekta v okviru raziskovalnega projekta, ki je predmet poročanja. Za vsak rezultat navedite naslov (največ 150 znakov vključno s presledki), rezultat opišite (največ 600 znakov vključno s presledki), izberite ustrezen rezultat, ki je v Šifrantu raziskovalnih rezultatov in učinkov (Glej: http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/sifranti/sif-razisk-rezult.asp), navedite, kje je rezultat objavljen (največ 500 znakov vključno s presledki), izberite ustrezno šifro tipa objave po Tipologiji dokumentov/del za vodenje bibliografij v sistemu COBISS ter napišite ustrezno COBISS.SI-ID številko bibliografske enote.
Navedeni rezultati bodo objavljeni na spletni strani http://sicris.izum.si/. Nazaj

[8] Navedite rezultate raziskovalnega projekta v primeru, da katerega od rezultatov ni mogoče navesti v točkah 6 in 7 (npr. ker se ga v sistemu COBISS ne vodi). Največ 2.000 znakov vključno s presledki. Nazaj

[9] Pomen raziskovalnih rezultatov za razvoj znanosti in za razvoj Slovenije bo objavljen na spletni strani: http://sicris.izum.si/ za posamezen projekt, ki je predmet poročanja. Nazaj

[10] Največ 4.000 znakov vključno s presledki Nazaj

[11] Največ 4.000 znakov vključno s presledki Nazaj

[12] Rubrike izpolnite/prepišite skladno z obrazcem "Izjava sofinancerja" (http://www.arrs.gov.si/sl/progproj/rproj/gradivo/), ki ga mora izpolniti sofinancer. Podpisan obrazec "Izjava sofinancerja" pridobi in hrani nosilna raziskovalna organizacija – izvajalka projekta. Nazaj

Obrazec: ARRS-RPROJ-ZP/2011-1 v1.01
90-A4-91-93-F0-F8-10-6B-CF-64-EA-D8-DD-6D-28-7D-26-05-7A-11